

Hookanan pihapiirin lasten muistelmia 1925-1937

Sirkka Korhonen ja Hilikka Kutila

Lapsina ei puhuttu naapureista, vaan toisten isä, toisten äiti ja toisten lapset, samanikäiset kuin Milja, Aila ja Leila, sekä Veijo, Teuvo ja Unto.

Leikkivälineet olivat kotoisia. Tyhjästä tulitikkulaatikoista tehtiin taloja, torneja ym (nykyiset legot). Pienet pullot ja lankarullat olivat kysyttyjä. Erikokoisista kävyistä muodostui suuriakin karjatiloja. Suurimmista tehtiin sonni, keskikokoiset olivat tietenkin lehmiä ja pienimmät vasikoita. Kuusen pienet kävyt olivat lampaita. Kilpailtiin kenellä on suurin karjatila.

Sadepäivinä, jolloin ei voitu ulkoilla, leikittiin pirtissä ja etenkin toisten vintillä. Siellä oli paksuista lankuista tehty lattia ja toisten lapset nukkuivat siellä kesäisin. Joskus leikit menivät niin pitkään, että Reino ja Pentti nukahtivat siskonpetille. Naapurien vinttien välillä oli seinä, mutta lattian reunassa oli aukko, josta lapsien oli mahdollista kulkea puolin ja toisin, vanhempien tietämättä mitään.

Tallit pestiin keväällä perin juurin ja siellä lapset pitivät kauppaa. Raput toimivat hyllyinä, hylätty pirttipöytä tiskinä, jonka päällä oli vaaka laudasta, punnukset erikokoisista kivistä, käärepaperi sanomalehdistä, erilaiset lehdestä leikatut kuvat rahoja. Myyntitavarana oli mitä nyt luonnosta löytyi. Kauppa kävi, joskus oli jopa tungosta. Keväällä ensimmäisten pälvien paljastuttua hypättiin ruutua, leikittiin konkkaa, oltiin piilosilla, olihan ympäristössä jos minkälaisia rakennuksia. Iän karttuessa alettiin pelata pesäpalloa, Vyörykän ja toisten pojat. Puujaloilla kävelyä kilpailtiin sekä tyttöjen että poikien sarjoissa. Kesän tullen siirtyivät leikit Pieskalle. Mieleen ovat jääneet Musta ja Ämmänlampi, niissä räpikäitiin ja opeteltiin uimaan. Joissakin lammissa oli kaloja, mm rautusia.

Kankaan ja Vyörykän välillä oli jyrkkä ranta. Keväällä pääskysset tekivät hiekkaseinämiin pesät. Seurasimme poikasten kehitystä. Emot lensivät pesästä kunnes poistuimme, vaara oli taas ohi. Talvella pojat laittoivat tälle törmälle hyppyrin. Saattoi käydä niin, että sukki katkesi. Mutta isät osasivat korjata ne, pläkkipeltia siihen tarvittiin, sukusten uusiminen ei tullut kysymykseen.

Syksyllä koulujen alettua menttiin kiviä myöten Pieskan kautta. Lunta odoteltiin hartaasti, saataisiinhan sukset käyttöön. Latu ei mennyt koko talvena umpeen, niin paljon koululaisia oli Hookanan pihapiiristä. Koulua ympäröivät monet mäet ja niin välitunnit käytettiin lasketteluun. Joku saattoi niin innostua lasketteluun, ettei huomannut välitunnin loppuneen. Nolona sai anteeksipyytäen palata luokkaan, mutta Aino ja Yrjö Keränen olivat ymmärtäväisiä, ei pantu nurkkaan eikä arestiin, olihan kysymyksessä hieno harrastus. Yrjö opettaja järjesti koululla hiihtokilpailuja. Parhaimmat tytöistä, mm Hilikka ja Irene pääsivät Rovaniemelle koulujen välisiin kilpailuihin. Rovaniemellä yövyttiin ”kivikoululla” ja kotiin palattiin palkintojen kera.

Talvena kuutamoilloista on jäänyt mieleen mieluisat mäkilaskettelut. Toisten Iikan talousrakennuksen päädyssä lähti joelle jonkinmoinen ajotie. Pojat kantoivat vettä ja jäädyttivät sen jääradaksi. Siinä lasketeltiin kelkalla, pulkalla ja mitä vain sattui saamaan alleen. 10 - 12 - vuotiaiden kokoontumispaikka oltaisiin oli asemalla. Kello kahdeksan tienoilla porhalsi asemalle Rovaniemelle menevä tavarajuna, jonka viimeisenä vaununa oli matkustajavaunu. Juna pysähtyi Jaatilassa kaksi minuuttia, asemanhoitaja katsoi, että juna oli valmis jatkamaan matkaa. Heilutti

vihreää lamppua, juna vihiasi ja höyrypilven saattamana jatkoi matkaa. Nuoriso lähti liikkeelle. Pojat omana ryhmänä edellä ja tyttölauma perässä. Joku pojista oli pihistänyt isältään tupakkaa ja sitä tupruteltiin vuoron perään, näytettiin perässä tulevalle tyttöjoukolle, että ollaan sitä miehen alkuja. Mutta tyttöjä varotettiin, ettei kotona saanut hiiskua tupakasta mitään, se ehkä lopettaisi monelta nämä iltapalaverit. Vakavin kasvoin tytöt pitivät lupauksen. Päivällä tulevissa matkustajajunissa tuli posti. Rouva Hohenthal jakoi sen konttorinsa luukusta nimihuudolla. Piti huutaa täällä ja niin se ojennettiin vastaanottajalleen.

Jokaiseen talouteen kuului savusauna. Heinäaikaan se lämmitettiin joka päivä. Koko talonväen palkollisia myöten oli tultava yhtäaikaan jos mieli saada kunnan löylyt. Vedet kannettiin rannasta sekä kuuma että kuuma saaveilla. Katon rajassa oli pieni luukku, joten sauna oli melko hämärä. Huntalot kiipesivät kylpijöiden taakse nauttien ”ylilämmöstä” ja koivuvihtojen tuoksusta. Helsingistä kalastelemaan tulleet herrat nauttivat savusaunasta, käyden välillä Kemijoessa vilvoittelemassa ankaran kalastuspäivän päättyessä. Ankarimpina pakkas- ja pyrypäivinä ei saunaa lämmitetty. Silloin käytiin ammeessa, jona toimi suuri pata, johon mahtui montakin yhtäaikaan, mutta tämmöistä ei ollut montakaan talvessa.

Keväällä ennen koulujen päättymistä vanhemmat kävivät vaate- ja kenkäostoksilla Rovaniemellä. Lapset olivat piirtäneet jalkojensa koot paperille, numeroita ei tarvittu. Flanellia ja sarkaa ostettiin pakoittain. Flanellista tehtiin jokaiselle sopivat alusvaatteet kotona. Sarkavaatteille tarvittiin ammattimiehen apua. Valmisvaatteita ei ollut tarjolla. Kretongista ja pellavasta tehtiin tytöille mekot. Talvikengät tehtiin omista poron tai lehmän nahoista. Nahat parkittiin jossain ja kylällä oli suutari, joka teki saappaat ja paulakengät omassa verstaassaan. Lampaanvilla tehtiin kotona langoiksi asti. Talvi-iltoina kudottiin sukat, lapaset ja huivit kotona. Takkusen emännällä oli kutomakone, hän teki villapaidat ja suuremmat asusteet.

Kouluajalta on Hilkalle jäänyt mieleen hupaisa tapaus. Opettaja oli järjestänyt joulujuhlaan tonttuleikin. Siihen tarvittiin esiintyjille valkoinen paita. Niitä lainattiin kellä vain oli. Mutta ei muistettu, mikä mistäkin oli ja ne palautettiin summittain. Kun sitten tuli hautajaiset ja valkoiset haettiin esille. Eihän niistä ollut monellekaan. Oli Jaatilan isäntien tultava flanelleissa. Vuodet vierivät, Hookanan nuoret tulivat murrosikään ja alkoi uudet leikit ja tosi toimet.